

U. Kako pa ini ali drugi Slovani? Ali v staroslovenskem slovstvu ni te besede?

T. V staroslovenskem je *nрав' mos* in *blag' нрав'* *virtus* (nravi dobri, blazi-boni *mores, virtutes*), in tako več ali menj v vseh sedanjih jezikih slovanskih (*Sitte, Gewohnheit; Lebens- Gemüthsart; Charakter*). Tudi v novoslov. se bere sim ter tje in piše *nравna* t. j. veda (*scientia, doctrina moralis*), kar je v rus. *nравоучѣніе, нравственност'* (*Moralität; Moral*), *nрав* se mu t. j. dopade mu, všeč mu je, *nравно* t. j. prijetno, prijazno.

U. Torej se rabi v duhovnem in telesnem ali notranjem in vnanjem pomenu. *Nрав* je se vé le raztegnjeno iz *nрав*.

T. Čudno ali po ruski tudi *nравно* — in skorej smešno je, da Čehi imajo namesti *nрав* (v staročeskem je še *nрав, u mos, indoles*) sedaj *mrav, u* in *mravny* (*mravni*) je v novočeskem *moralis* (*sittlich*).

U. To je pa res čudno. Ali v nobenem drugem ni te spremembe?

T. V starosl. in v družih je *mrav', mravij* in *mravija*, kar v novosl. *mrav, mravlja* ali *mravljinec*; v českem *mravec, mravenec*. Primeri zdaj besede *mravni* (*formicalis, čes. moralis*), *nравni* (*moralis*) in *nравni* (*naturalis*).

U. Pa *Nравoslovec, нравознанец* in *nравословец, naravoznanec* — kako lično, in vendar — kako različno!

T. Različno bi ne bilo, da bi *mravov vmes* ne bilo! Ali — kar je spustil stari zlodej (II. mon. frizing.) *mravljince* po človeku, in je človek znejeveril se Gospodu ter zatajil svoje prvotne *nраве*, oh — kolika razlika je in bode med *nравно* in *nравно* (*védo*), *nравословci* in *nравословci*!

U. Da bi pač tudi v življenji sploh, v vsem našem djanji in nehanji ne bilo tiste nesrečne razlike!

Malikoslovje.

Spisal Fr. Metelko.

(Dalje.)

Zvič se je imenoval večni ogenj, ki je Perunu v čast gorel, in ktereга ugasitev je bila s smertjo kaznjena. Ker jim

je bilo na tem ognji tolikanj ležeče, je lahko misliti, da so se očiševanja duš v njem nadjali, da so duše umersih skozi njega prišle v nebeški raj in de od tod imamo besedo vice (purgatorium).

Namesti Zvič se večkrat bere Zuicz ali pa tudi Znicz, n. pr. H. str. 88: „Imprimis ignem, quem sua lingua Zuicz ut rem sacram appellabant cultu divino prosequerantur, cumque in celebrioribus locis atque oppidis observabant — Fulmen quoque, quod Perunum slavonica lingua appellabant, pro Deo colebant. — Solem forte nubibus obscuratum credebant sibi succenseri, ideo sese illi, quo placaretur, devovebant“.

Zvantevith, Svatovid, v. Svetovit, ki je bil Vid (Vid ali Vit je po izreku skorej eno), tedaj tudi bog svetlobe ali Belibog „Scrip. rer. Jutreb.“ II. p. 12: „Helmoldus (C. c.) admonet plures Deos bonos i. e. Blelocos, plures itidem malos sive Zernobocos¹⁾ apud Slavos fuisse, qui tamen singuli propriis denuo nominibus distincti erant“ (S. Krüger: „Disp. hist. de Serbis V).

Živa, Živēna (v. Siva), je skorej kar Ziza, pa tudi kot latinska Venera (Krasopani) H. str. 280: Simillimum Veneris in curru stantis cum tribus graetiis (?) idolum fuerat Magdeburgi, quam urbem ab hac Dea (tedaj Dzeva, Déva) Slavoni olim Diewen vocabant.

Živi, Zywie v. Siva.

Žlidni, kar Koltki.

Žwaigždunoka (t. j. zvezdino oko ali luna), so rekli, da pozna ték zvézd, vlada noč in ponočne opravila, ob polni luni gleda jasno na zemljo, in ob preminu lune se umakne. Po tém se jezi, se oberne in skriva v oblake. Da je bila z luno eno bistvo, pričajo tudi pesmi Litavskega naroda L. I. Rhesa's „Dainos“.

Potrebno se mi je zdélo pričujoči kratki osnutek slovenskega malikoslovja, če tudi še v veliki nepopolnomasti, tukaj na dan dati, da bi blagovoljno Slovence opomnil ali spodbudil pridno nabirati, kar je k doveršenju tega predmeta silno po-

¹⁾ Valvazor (II. p. 377) ima Zceracboch t. j. črni bog, kakošen in kdo da je bil, že imc pove.

trebno, t. j. pravljice, marnje, basni, stare šege, narodove pesmi, marsikake lastne imena,* ki so se iz starih časov med ljudstvom še ohranile. Med ljudstvom po selih se marsikaj sliši, kar je v mestih popolnoma neznan, in velikrat je že ena zastarana pa na znanje dana beseda k znajdbi ali v terditvi imenitnih reči pripomogla.

(Dalje sledi.)

Napeljevanje za šolske oglednike. *)

Šolski oglednik ima v imenu občine ali soseske šole v svoji skerbi; dani so mu torej ti zaukazi:

1. Skerbno naj si prizadeva, da bodo otroci, kakor gre, hodili v šolo; zavoljo tega mora

a) vsako leto o jesenskih šolskih praznikih ali vakancah z učnikom spisati tiste otroke, ki že lahko hodijo v šolo, in ta spis poterditi s svojim podpisom;

b) mora večkrat, vsaj vsakih štirinajst dni enkrat, priti v šolo, in pogledati v imeniku (katalogu), če so vsi otroci v šoli. Ako bi ktereга ne bilo, naj poprašuje, zakaj ni prišel; naj s prijazno besedo staršem naroča, da bi ga pridno pošiljali v šolo, in ako bi ta opomin nič ne pomagal, naj jih naznani županu, pomenivši se zastran tega z duhovnim gospodom, kateri opravlja dušno pastirstvo v tistem kraju;

c) vsak mesec ali vsake tri mesce narejeni izpisek tistih otrok, ki jih ni bilo v šolo, mora po svoji vesti podpisovati, in pri preiskovanji, ktero župan zastran tega napravi, po pravici samo takrat svetovati, da bi se komu kaznen odpustila, kedar za terdno vé, da tega ali unega učenca po veljavnem vzroku ni bilo v šolo.

2. Njegova dolžnost je, da skerbi za to, da učenik otroke pridno uči in z njimi ravna, kakor je zapovedano; torej naj,

a) pogostoma obiskovaje šolo, opazuje, ali sta navadno učenik in njegov pomočnik ves čas, dokler je učenje, neprenehoma v šoli, ali morda šole prekasno ne začenjata, ali prezgodaj ne končujeta;

b) tudi naj pazi, če učenik ne pošilja otrok med šolo zvonit, ali po hišnih ali po drugih opravkih, če ravna z otroci

*) Ker so dolžnosti in pravice šolskih oglednikov po kmetih še premalo znane, naj jih naznanja tudi „Uč. Tovarš“, kakor so zapovedane v c. k. ministerstvenem ukazu 6. jan. 1855. štev. 19072.